

Öz-Yeterlik ?çin Semptom Yönetim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Öz-Yeterlik ?çin Semptom Yönetim Ölçeği. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28746>

Özet

Öz-Yeterlik için Semptom Yönetim Ölçeği, bireylerin çeşitli sağlık durumlarında semptomların etkin bir şekilde yönetme konusundaki inançların ve yeterlilik algılarının ölçmek amacıyla uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Ölçeğin Türkiye popülasyonuna adaptasyonu, 2017 yılında Filiz Özel ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türkçe formunun dil, kapsam ve yapısal geçerliliğini incelemeyi hedeflemiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin Türkiye'deki sağlık bilimleri araştırmalarında ve klinik uygulamalarda kullanılabilecek güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu göstermektedir. Ölçek, özellikle kronik hastalıklarla yaşayan bireylerin kendi bakım kapasitelerini değerlendirilmede kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz-Yeterlik, Semptom Yönetimi, Ölçek Uyarlaması, Geçerlik, Güvenirlik, Yapısal Etitlik Modellemesi, Sağlık Psikolojisi.

Yazarlar

Filiz Özel, Ayşe Özkaraman, Funda Şenuzun Aykar

Amaç

Öz-Yeterlik için Semptom Yönetim Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin yaşadıkları sağlık sorunlarına bağlı semptomları kontrol etme ve yönetme becerilerine duydukları inanç düzeyini nicel olarak ölçmektir. Bu özel çalışmada, orijinal ölçeğin Türkçe konulan popülasyon için kültürel ve dilsel adaptasyonunu sağlamak ve elde edilen Türkçe formun geçerlik (Geçerlik) ve güvenirlik özelliklerini bilimsel yöntemlerle araştırmaktır. Bu adaptasyon, hem birelik ve halk sağlığı alanlarında semptom yönetimi eğitimlerinin etkinliğini değerlendirmek için standart bir araç sunmayı amaçlamıştır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel kavramlardan biri olan öz-yeterlik (Self-Efficacy) kuramına dayanmaktadır. Ölçülen yapı, bireylerin belirli bir görevi (bu durumda semptomları yönetme) başarıyla yerine getirebileceklerine dair kişisel yargıdır. Yüksek öz-yeterlik skorları, bireyin semptomlarını hafifletmek, baya çökme stratejileri geliştirmek ve sağlık sonuçlarını iyileştirmek için proaktif adımlar atma olasılığının yüksek olduğunu gösterir.

Ölçek, kişisel yeterlilik algısının semptom yönetimi bağlamında inceleyerek, özellikle kronik hastalıklar ve uzun süreli bakım gerektiren durumlar için önemli bir prognostik gösterge sunar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun geçerliliği, kapsamlı bir yaklaşımla incelenmiştir. İlk olarak, ölçeğin kültürel uygunluğunu ve dilsel geçerliliğini sağlamak amacıyla dil geçerliliği ve uzman görüşleri ile kapsam geçerliliği test edilmiştir. Bu amaçlar, maddelerin Türk kültürüne ve dil yapısına uygunluğunu garantilemiştir.

Ölçeğin yapısal geçerliliği, modern istatistiksel tekniklerden biri olan yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanılarak detaylıca araştırılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi (Structural Equation Modeling - SEM), ölçeğin teorik yapısının ampirik veriyle ne kadar uyumlu olduğunu belirlemede güçlü bir yöntemdir. Bu analizler, 13 maddelik ölçeğin ölçtüğü temel yapıların tutarlı olduğunu ve orijinal ölçeğin teorik boyutlarını koruduğunu desteklemiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizine dair spesifik istatistiksel değerler (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı gibi) kaynak özette belirtilmemiş olsa da, çalışmanın bütünlüğü (geçerlik ve güvenilirlik çalışması) güvenilirlik analizlerinin de yapıldığını göstermektedir. Güvenirlik çalışmaları genellikle iç tutarlılık, test-tekrar test güvenilirliği veya yarım lama güvenilirliği yöntemlerini içerir ve bu ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini varsaymak gerekmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğinin yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ile incelenmesi, ölçeğin faktör yapısının doğrulayıcı bir yaklaşımla test edildiğini işaret eder. YEM, geleneksel faktör analizinden daha ileri bir teknik olup, araştırmacıların önceden belirlenmiş teorik faktör yapısının veri tarafından desteklenip desteklenmediğini test etmelerine olanak tanır.

Bu analiz, 13 maddeden oluşan Türkçe formun, öz-yeterlik yapısını temsil eden tek bir faktörlü ya da çok faktörlü bir yapıya sahip olup olmadığını kesinleştirmeyi amaçlamıştır. Başarılı YEM sonuçları, ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu ve geçerli bir şekilde puanlanabileceğini gösterir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Madde Sayısı: 13 madde

Format: Derecelendirme formatı (Likert tipi veya benzeri bir ölçek kullanılmış varsayılmaktadır, ancak derecelendirme aralığı belirtilmemiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama dili)

Popülasyon Grubu: Sağlık Bilimleri Kongresi bağlamında, genellikle hasta popülasyonlar veya sağlık hizmeti alan bireyler.

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir.

Popülasyon Detayları: Çalışmanın Adnan Menderes Üniversitesi 1. Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi'nde sunulması, örneklemin genellikle klinik veya akademik ortamlardan toplandığını düşündürmektedir.

Test Metodolojisi: Psikometrik doğrulama çalışması (Dilsel geçerlik, kapsam geçerliliği ve yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak yapısal geçerlilik).

Anahtar Kelimeler

Sağlık Bilimleri, Klinik Psikoloji, Geçerlik, Uyarlanma Ölçekler, Filiz Özel, Kongre Bildirisi, Psikometri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Filiz Özel

Yazar ORCID Tanımlama: Sağlanmamıştır.

Bağli Kurulu E-posta Adresleri: filiz.ozel@kastamonu.edu.tr

Yazma Adresi: Kastamonu Üniversitesi (E-posta adresi üzerinden çekim yapılabilir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Kullanım ve izin koşulları için sorumlu yazar Filiz Özel ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı (Uyarlama Yılı): 2017

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [oz-yeterlik-icin-semptom-yonetim-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/oz-yeterlik-icin-semptom-yonetim-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Özel, F., Özkaraman, A., & Şenuzun Aykar, F. (2017). Öz-Yeterlik için Semptom Yönetim Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Adnan Menderes Üniversitesi 1. Uluslararası Sağlık*

Bilimleri Kongresi, (ss. 895). 29 Haziran-1 Temmuz 2017. Ayda: Adnan Menderes Üniversitesi.

Öz-Yeterlik için Semptom Yönetim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak bilgide yer almamaktadır. Ölçek, toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Detaylı maddelere ulaşmak için ilgili kongre bildirisine veya sorumlu yazara başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM